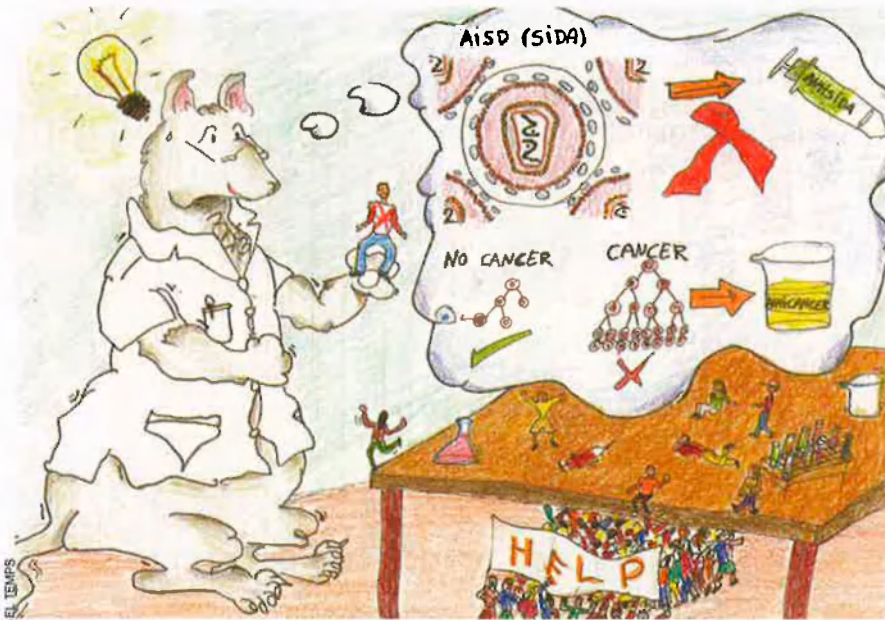

El jovent català té una imatge positiva dels científics, per bé que també força estereotipada. Aquesta és la principal conclusió d'un estudi fet pel portal Recerca en Acció (www.recercaenaccio.cat). Per a elaborar aquest estudi, hom ha analitzat els 350 dibuixos fets per joves de 6 anys a 18, de tot Catalunya, que van participar en un concurs l'estiu passat.

Quina imatge tenen dels científics els nens?

El concurs demanava a la mainada “Dibuixa un científic o científica”, sense donar cap més indicació. I els nens no han dibuixat qualsevol cosa. A les imatges hi ha sobretot homes, que treballen en un laboratori i es dediquen a la biologia o a la física, van vestits amb bata blanca i porten ulleres. Es tracta d'una imatge bastant tòpica, molt propera als estereotips dels films. Però això justament és el que mostren també més anàlisis fetes arreu del món.

Estudis com aquest són importants per a entendre més bé la imatge de la ciència dins la societat. I en el cas dels nens encara més, perquè hom considera bàsic que el jovent tingui una imatge favorable de la ciència, sobretot amb vista a promoure les vocacions científiques,

que des de fa anys són en crisi a tot Europa.

Però anem a pams i fem una breu ullada a alguns resultats obtinguts.

Els científics són bons i són homes. Un 67% dels dibuixos mostra una imatge positiva dels científics: els investigadors somriuen, tenen un aspecte bondadós i mostren una actitud tranquil·la. Només un 19% n'ofereix una imatge negativa, i la resta dels dibuixos no defineixen aquest caràcter.

Això significa una mostra de confiança envers la ciència. Podria no haver estat així, perquè molts films i dibuixos s'han entestat a difondre d'una manera recurrent la imatge del savi embogit, perillós i maniàtic. És, per tant, un bon resultat.

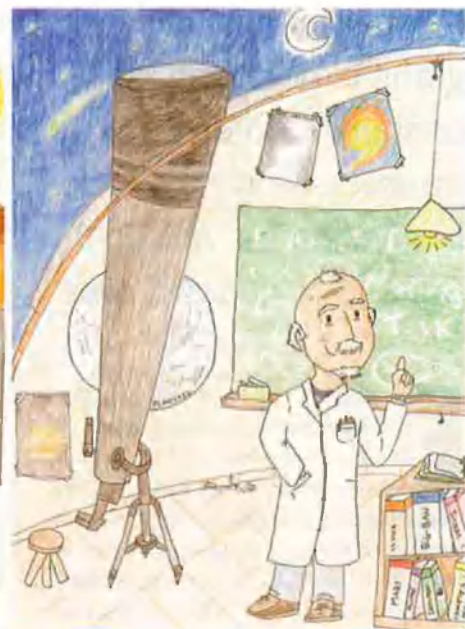
Però alhora es detecta un biaix de gènere molt marcat. Globalment, el 64% dels investigadors dibuixats són homes, i només el 21% són dones. En un escàs 3%, s'hi veuen homes i dones plegats (al 12% que queda, el gènere hi és indefinit).

La cosa més interessant és que el gènere del dibuixant influeix molt en aquests resultats. Resulta molt curiós de comprovar que els nens pràcticament només dibuixen homes científics. En canvi, un 37% de les nenes dibuixen dones. La insistència dels nens a dibuixar homes reflecteix allò que difon la ficció, mentre que els dibuixos que fan les nenes s'acosten molt més a la realitat.

Savis de pel·lícula. Un equip d'investigadors de la Universitat de Bielefeld (Alemanya), encapçalats per Peter Weingart, ha analitzat 222 films produïts a Hollywood durant vuitanta anys. I han descobert que el 80% dels savis de les pel·lícules són homes. Les dones no únicament són minoria, sinó que també són invariablement més joves i atractives que no pas els col·legues masculins. Alguns casos són espectaculars: la doctora Jones, del film *The world is not enough*, de la sèrie 007, ha estat considerada “la física nuclear més improbable de la història”, perquè és inversemblant que una persona tan jove sigui una reconeguda experta mundial en desarmament. Els científics de debò només obtenen el prestigi i el reconeixement després d'una llarga carrera.

Els científics de ficció tenen més característiques: la majoria es dediquen a la recerca mèdica, la física o la química. I és en aquestes disciplines on apareix més sovint l'arquetip del savi boig o estrofolari, vestit invariablement amb bata blanca i ulleres. Hi ha pocs científics que es dediquin a les humanitats, però si n'hi ha solen ésser benèfics.

Així doncs, als ulls de Hollywood, els metges i els biòlegs són dolents i, en

**BUSCANT I OBSERVANT
HE TROBAT UNA IDEA!**

Dibuixos guanyadors del concurs organitzat pel portal Recerca en Acció, per mirar d'esbrinar la imatge que el jovent català té dels científics. A la pàgina anterior, *El ratolí científic*, de Martí Rosés, de 16 anys. De dalt a baix i d'esquerra a dreta, *Les dificultats del científic*, de Ferran Fitó, 14 anys; *Astrònom*, d'Anna Bach, de 13 anys; *Un marc de confiança i utilitat*, de Paula Armero, de 8 anys; *Ordre netedat, precisió, prevenció...*, de Marc Carreres, de 13 anys.

canvi, els arqueòlegs són bona gent. A què es deu això? Peter Weingart creu que les controvèrsies morals i ètiques se solen centrar en la recerca mèdica i en les intervencions a la natura. Els films ho reflecteixen mitjançant el recurs del científic transgressor que ajuda a qüestionar on cal situar els límits en l'aplicació dels nous coneixements.

Bates blanques fins a l'eternitat.

La mostra de dibuixos analitzada a Recerca en Acció segueix força el patró dels films. Segons els nens catalans, la majoria dels científics de paper es dediquen a la química: apareixen matrassos erlenmeyer en un 48% dels dibuixos, alambins en un 20% i provetes en un 14%. En segon lloc, es dediquen a l'astronomia, ja que hi ha telescopis en un 41% dels treballs.

El lloc de treball és amb una freqüència aclaparadora el laboratori: al 60% dels dibuixos. L'entorn natural només és representat en un 6,8%. Així mateix, el 56% dels científics duen bata blanca, el 46% ulleres i el 21% van escabellats.

Per tant, l'aspecte físic dels científics dibuixats reflecteix molt els tòpics dels còmics i els del cinema. Però això no és pas una característica catalana. Ho ha comprovat l'equip científic de Recerca en Acció, compost per Teresa Escalas i Mequé Edo (Universitat Autònoma de Barcelona), Rosina Malagrida (Parc Científic de Barcelona), Jordi Pericot (Universitat Pompeu Fabra) i Pau Senra (comunicador científic). Fa anys que arreu del món s'aplica l'anomenat Draw a Scientist Test (DAST), i els resultats que s'hi obtenen són molt semblants. Els estereotips són molt persistents a través

del temps i de les cultures. Els nens de la Xina, dels Estats Units o de Catalunya dibuixen el mateix: homes, bates blanques... Com pot ésser?

La resposta és als mitjans. Simplificant una mica, diríem que els nens no dibuixen la realitat, sinó que més aviat tendeixen a reflectir la imatge de la realitat que proporcionen els films, els dibuixos animats o els còmics. Per això és tan important el paper de sèries de televisió com *Porca misèria*, en què les investigadores principals són dones. I manen. I això reflecteix justament la realitat de molts laboratoris de recerca, on les dones ocupen llocs de responsabilitat i ningú no se n'estranya.

Però això és matèria per a un altre article...

David Segarra